

אלו טרפות פרק שלישי חולין

ס.

עין משפט
נר מצוה

רגג א מיי פ"א מהל'
כלאים הלכה ה סמג
לאון רעט טושי"ע י"ד סי'
רלע ספק ג:

תורה אור השלם

- המקרה בפנים
עליותיו השם עבים
רכובו המהלך על כנפי
רוח: תהלים קד ג
- ויתביט לך משר פר
מקור מפרשי:
- ההלים סל לב
והכלו השמים והארץ
וכל צבאם:
- ידי בבוד י' לעולם
ישמח י' במעשי:
- יחבר אלהים תרשא
הארץ דשא עשב מוריע
ויע' עץ פרי עשה פרי
למנו אשר יוע' בו על
הארץ ויהי בן:
- בראשית א יא

לעני רש"י

- דיושבולטור"ש
[דישבולטור"ש]. ספלה
[מתוך להתרת פקעות].
אשקנזי"ש
[אשקנזי"ש]. דרולות.
דישבולטור"ד
[דישבולטור"ד]. לסתור.

רבינו גרשום

- וניצבות ליה לחמא.
כלומר בעינא ליכרה לו
כירה: פוק בבית. כלומר
הכן לו הכירה אגודה
דימא: כנושא. כלומר
מכבדי רחבה ויחלואי
מולפין הרחבה הרוח
והגשמים: מסתורית.
אשריויל בלעז: וסתר
ורולאי: כלר עושה בה
מלאכה: כרסתן ופרסתן.
כלומר סימנין של שור
כרסו גדול ופרסתיו
גדולות: מאי נפקא מינה
למקח וממכר. כלומר
מי שמוכר שור לחברו
כרסתן ופרסתן איבעי
ליה למיהב: מסייע ליה
לריב"ל. כלומר מה דאמר
רב יהודה שור שהקריב
אדם הראשון קרנותיו
קדומות לפרסתיו מסייע
ליה לריב"ל דאמר כל
עושה בראשית בקומתן
נבראו עמו וכשנברא בין
בהמה בין אדם נברא
תחלה [הראש] וכשנברא
החולשון היו קרנות בראש
ואח"כ נבראו הפרסות:
לצבינתם נבראו. כלומר
הקבי"ה שאל להם צרכנם
שאברא אתכם: לדעתן
נבראו. בכלל

מסורת הש"ס

א [עין מוס' יבמות סג.
ד"ה זכין] ב [פסגות כהה.
ג] פ'י כשכח לנקט
השור בדוק אם יש לו כרס
גדולה כר עין עור ענך
כרס א' ד [שנת כח:
ע"ז ת. ע"ש, ס] ע"ז
ת. א' ר"ה יא, א' ז'יל
לדעתן. ח [שם חלמ
נמנו, ט] ז'יל חר ד"ה
מקין רמתי, י [וח
לשון הערוך ערך ז' א'
כל מעשה בראשית לקומת
נבראו לציון נבראו פירוש
לקומת גדולים מלאים ולא
קטנים שזריחין לגדל לדעתן
נבראו ולא כדעת המינקות
פ'י לציון לשון יופי
מנו לצ' ב'ר, ב' ציור
למחת מורה, ג' ז'יל
וכרסא, ד [שם חלמ
מוס' יבמות שם שכתבו
כסם פסיקתא שמונה שמות
ויו"ן, ה] ס"א כענין ד"ה
חלמ כסם שכלות הביאו
הש"ה ק"פ מו: דפוס א"ש
ד"ה סכלל עולה, ו [ז'יל
אש"ה, ז] ונקט פכ:]

גליון הש"ס

נמ' אלא צבינתם. עין
כרס"ש על
בראשית א כה: תוב' ד"ה
הריב וב' מביעא ליה
ל' אושעיא. עין לקמן
פכ ע"ב מוס' ד"ה
ולאסוף:

מוסף רש"י

מקריין תרתי משמע.
דקסם מקריין כל קרי
ושבת כח: ויתביט ליה
משר פר. חר דוד
ותביט ל' תפלמי משר,
שכיוו שיהי שור דהיי
אחור יוס טעול כדכתיב
שור או כש וגר, הרי
עשו ונמנר כפר שאל
בן ג' שאליו מקריין לא
סכר [ע"ז ח.]. בקומתן
נבראו. שור עס קריין
מגולין, ויון שאל לאסו
תחלה מלאו קרנותיו
קדומות לפרסתיו [שם].
בדעתן נבראו. שאלם
אם תפלין לברכות ואמרו
כן [ר"ה יא. ושם: לדעתן].
בצבינתם. נעטם כל אחד
ואחד ונדפסו כל אחד
ואחד [שם].

שיטה מקובצת

א שור דרכו להיות
קדשן ופקדון: ב אלא
א"כ תגדלו כל הצורך:
ג שר העולם אמרו קשה:
ד משום דכתיב למיניהו
בעשיה או א"כ אפי' בארץ
מיבעיא ליה לרי' אישיה
דאמר: ה גרשם על מלות
דבעי התם הרביע ועל
מלות מהו מי י"ב דאמר
ר"ל המרביע [שני מינים
בשים] לוקה דמרינן:
ו איצטרך את חוקותיו
לחוקים שחקקתי לך כבר:
ז וא"ת הא דפריך התם:

להדי יומא. נגד השמש: דאליצית ליה נהמא. חתקן לו סעודה:
לגירא דרבינא. על שפת נהר ששמו רבינא: דריות עלמא. להתקבץ
סם חילותיו והוא נמכוין למקום שמהא רוח שולטת בו: כנשיה
לימא. טאיטו לים: כנושא. מכבדי
צנים מפני אצק העולה וכבר הס
כלו ללכוד כל זה: אי הכי. דנפיש
חילותיו כ"כ לא מצינא: מספוריתא.
דיושלטייר"ש בלע"ז: דולוי. אשקנזי"ש.
וקימן זה היה למאורשים: ספר דולוי.
דישבולטור"ד: משקל לא שקיל
הטובה משנתנה: שור. דרכו להיות
אזכרתן ופרסתן צעל כרס רחבה
ופרסות רחבות: גנובסיה. ונבו:
שור שהקריב אדם הראשון. כדאמרין
בלפני ארדיהן במסכת ע"ז (דף ת.):
מקריין מפרים. שור של אדם הראשון
קאי: קרינו קודמין לפרסותיו. שכל
שוורים פרסותיהם נולדות עמם
וקרנותיהם גדלים לאחר זמן אצל של
מעשה בראשית בקומתם נבראו
וצקריניהן וכשיאל מן הארץ ראשו
תחלה נמלאו שקדמו קרנותיו לפרסותיו:
ב קומתם נבראו. ולפיכך קדמו קרנותיו
שחרי עמו נוצרו ויאלו תחלה והיינו
שור פר ציוס שהיה שור היה גדול
כפר. שור בן יומו קרוי שור כדכתיב
(ויקרא כג) שור כי יולד פר קיימא
לן בן שלש (פרה פ"א משנה ג):
מקריין פרסי משמע. שכן סתם
שוורים: לדעסם. שהודיעם שיבראם
והם נילוחו: לצבינתם. בדמות שזכרו
להם: שר העולם. מלאך הממונה:
בצילנות נאמר למיניהו עושה פרי
למינו אצל צורעים לא נאמר בצולאתם
למינו אצל ציליתם נאמר מזרע
זרע למיניהו: שאין דרכן לאסא
נערצוביא. שהרי גדולים הן וענפיהן
מרוצין ואין ראוין ליגדל כרופים
ותכופים כי אם מפחוסים: אמר
הקב"ה למיניהו. שיהא כל אילן בעצמו
בצחוק מתצירו שיהא לו הכיר: אנו.
שרצים אנו ודרכנו לאסא תכופין
ומעורצבין ואם אין מזהרים לאסא
כל עשז לצד הרי אין אנו ניכרין
זה מזה על אחת כמה וכמה: ישמח
ה' במעשיו. שכולן זהירין במאומיו:
לר'

"בדעתן נבראו בצבינתם נבראו
תקרי צבאם" אלא צבינתם דרש רבי חנינא בר פפא
ה' במעשיו פסוק זה שר העולם אמרו בשעה
שנאמר קל וחומר בעצמן אם רצונו של הקב"ה
למיניהו באילנות ועוד ק"ו ומה אילנות שאין
למיניהו אנו עאכ"ו מיד כל אחד ואחד יצא
למינו פתח שר העולם ואמר יהי כבוד
ה' לעולם ישמח ה' במעשיו בעי רבינא
הריב"ל כל מעשה בראשית בקומתן נבראו
לר'

"בדעתן נבראו בצבינתם נבראו
תקרי צבאם" אלא צבינתם דרש רבי חנינא בר פפא
ה' במעשיו פסוק זה שר העולם אמרו בשעה
שנאמר קל וחומר בעצמן אם רצונו של הקב"ה
למיניהו באילנות ועוד ק"ו ומה אילנות שאין
למיניהו אנו עאכ"ו מיד כל אחד ואחד יצא
למינו פתח שר העולם ואמר יהי כבוד
ה' לעולם ישמח ה' במעשיו בעי רבינא
הריב"ל כל מעשה בראשית בקומתן נבראו
לר'

בקומתן נבראו. לא צעי למימר שנבראו
צפרק אחד דיני ממונות (פסחין דף לז): גבי אדם
הראשון רביעית מוקדח צו נשמה חמישית עמד על
רגליו אלא בקומתן היינו שנגמרה כל קומתן מתחלתן:
אל תיקרי צבאם אלא צבינתם.

י פירש צפרוק דכולהו נפקי מצינתם
שהוא לשון יופי כמו (ישעיה ד) ללצי
ולתפארת ומאחר שהן ציופין זהו
בקומתן ולדעתן שהיופי לא יצא אלא
אם כן א נגדל כל הצורך ועוד יש
לומר דקומתן נפיק מלשון הנצח:
פסוק זה שר העולם אמרו.
לפי מה שמפרשין לחנוך
זה מטערון כמו שסד הפייט ט תקרי
מטערון ט שנהפך לאש מבשר ואומר
דהוא שר העולם כמו שסד הפייט
שר המשרת נער נקרא הוא מטערון
הנכדז הפייט למטערון נער לא בשביל
דיצמות (דף טז: ושם) נער הייתי גם
זקנתי ולא ראיתי פסוק זה שר העולם
אמרו ט וקשה מכאן דמשמע דשר
העולם היה בשעת ימי בראשית
ושמא אגדות הס שחלוקות זו על זו
ומי שסובר דמטערון הוא שר העולם
לית ליה לחנוך זה מטערון א"כ מה
שקרא הפייט למטערון נער לא בשביל
הפסוק של נער הייתי אלא לפי שכתוב
בספר יסיופיון דלמטערון יש לו ט צע
שמות וחשיב נער וגם מצינו דנער
שם מלאך הוא כדכתיב (ויכיה ג)
רוץ אל הנער הלז: הריב"ב שני
דשאין זה ע"ב זה מהו. ואם תאמר
מתניתין היא במסכת כלאים צפרק
קמא (משנה ו) אילן נטעין אילן צפרק
ולא ירק צירק ועוד תנן (שם משנה ח)
אין נותנין זרע דלעת בתוך החלמית
מפני שהוא ירק צירק וי"ל דמצעיא
ליה צחולה לארץ דשרו כלאי זרעים
ואסירי הרבצת האילן כדאימא צסוף
פרק קמא דקדושין (דף נט:) דדרש
שדך למעטוי כלאי זרעים שצחולה
לארץ (והרבצת האילן אסורה מדכתיב
(ויקרא יט) את [וגו'] בהמתך לא תרביע
כלאים שדך לא תזרע כלאים מה
צחמה צהרצעה אף שדך צהרצעה
ומה צחמה צין צחק צין צחולה לארץ
אף שדך צין צחק צין צחולה לארץ
ומצעיא ליה אי חשיבא ליה הרבצת
זרעים כהרבצת אילן משום דכתיב
חצנה למיניהו או לא אי נמי אפילו
צחק ממצעיא ליה לר' א אשעיא
דאמר ט עד שזרע חטה ושעורה
ותרין צמפולת יד דלילמא מתניתין
דכלאים כרצין אי נמי צחאר כלאי
זרעים ואליצא דרצין איירי הכא
דאמר צהקומן זוטא (מנחות דף טו:)
קנצום ולוף אסרה תורה שאר זרעים
לא אי נמי לציני נח קממצעיא ליה

דשרו צכלאי זרעים ואסירי צהרצעת האילן
צחקקתי לך כבר צהמתך לא תרביע כלאים
שדך לא תזרע כלאים והיינו צהרצעה דומיא
דצחמה וצחקקתי לך כבר היינו לציני נח
דכתיב צה למיניהו צחלנות וצחמה דלמיניהו
אסור כלאים משמע דכמוכח צסוף שור שנגח
את הפרה (צ"ק נה.) א דצעי התם הרביע
שני מינים שצים מהו מי גמרי למיניהו
מיצבה או לא ומצעיא לן אי היו הרבצת ירק
צירק כמו הרבצת אילן צחלן והיו צכלל שדך
ואע"ג דכתיב למיניהו איצטרך את חוקותי
שחקקתי לך כבר דלא הוה ידעין דלמיניהו
אמא לאסור כלאים אי לא כתיב חוקותי ואי
לא למיניהו מאלת חוקותי לחוד לא הוה נפקא
לן דה"ל חוקותי ט שחקקתי לך כבר צמרה
וא"ת ט הא פריך התם אלא מעתה ושמתם
את חוקותי מאי חוקות שחקקתי לך כבר
איכא ומאי קשיא הא לא מוקמינן האי אצני
נח אלא משום דלשכתן נמי דכתיב למיניהו
צמעשה בראשית וי"ל דמ"מ פריך שפיר
דכי היכי דהאי לא קאי אצני נח האי נח
אצני נח ומשני דהתם כתיב חוקותי צמר
ושמתם אצל הכא כתיב חוקותי קודם
צמרה